

АРТЪР КОНАН ДОЙЛ ДЕТЕКТИВЪТ НА СМЪРТНО ЛЕГЛО

Превод от английски: Милена Попова, —

chitanka.info

Госпожа Хъдсън, хазяйката на Шерлок Холмс, беше изключително търпелива жена. Не само тълпите странни, а често и нежелани личности, които нахлуваха в апартамента на първия етаж по всяко време на денонощието, но и ексцентричният и нередовен начин на живот на забележителния ѝ квартирант поставяха търпението ѝ на сериозно изпитание. Невероятната му разпиляност, пристрастеността към музициране по никое време, спорадичните упражнения по стрелба на закрито, странните и нередко зловонни научни опити и атмосферата на насилие и опасност, която го обгръщаше, го превръщаха в най-лошия наемател в Лондон. От друга страна, наемът, който плащаше, беше невероятно щедър. Не се съмнявам, че за сумите, дадени като наем през годините, когато живееш с него, Холмс спокойно можеше да купи цялата къща.

Хазяйката изпитваше към него дълбоко страхопочитание и не се осмеляваше да му се бърка, колкото и безразсъдни да изглеждаха действията му. Освен това беше привързана към него, защото той се отнасяше към жените със забележително кавалерство и галантност. Не обичаше този пол и не му се доверяваше, но неизменно беше благороден противник. И точно понеже знаех колко искрено е уважението ѝ към него, я изслушах с безпокойство, когато на втората година след женитбата ми дойде у дома и ми разказа за печалното състояние на клетия ми приятел.

— Той умира, доктор Уотсън — каза тя. — От три дни става все по-зле, съмнявам се, че ще преживее нощта. Не ми даде да извикам лекар. Тази сутрин, като видях хлътналите му бузи и големите трескави очи, втречени в мен, не издържах. „Все едно дали ми позволявате, господин Холмс, веднага ще повикам лекар“ — му казах. „Нека тогава да бъде Уотсън“ — рече той. На ваше място, сър, не бих губил и миг, понеже може и да не го заварите жив.

Бях ужасен, защото не бях чул нищо за болестта му. Излишно е да казвам, че веднага се завтекох да си сложа палтото и шапката. Докато пътувахме, помолих госпожа Хъдсън да ми съобщи някакви подробности.

— Не мога да ви кажа много, сър. Разследваше някакъв случай в Родърхайд, в някаква уличка до реката, и се върна болен. Легна в сряда следобед и оттогава не е ставал. Цели три дни нищо не е ял и пил.

— Мили Боже! Защо не повикахте лекар?

— Не ми позволи, сър. Знаете колко е властен. Не се осмелих да му противореча. Но дните му са преброени, както сам ще се уверите, като го видите.

Наистина гледката беше отчайваща. В сивия мъглив ноемврийски ден в стаята на болния беше полутъмно, но сърцето ми се смрази от изпитото омаломощено лице, което се взираше в мен от леглото. Очите горяха трескаво, бузите бяха покрити с болезнена руменина, устните бяха жестоко напукани, кльощавите ръце върху завивката потрепваха непрестанно, гласът беше дрезгав и конвулсивен. Когато влязох, лежеше неподвижно, но щом ме видя, по проблясъка в очите му разбрах, че ме е познал.

— Е, Уотсън, май ни сполетяха лоши дни — каза с отпаднал глас, но с нещо от старото безгрижие.

— Скъпи приятелю! — възкликнах, пристъпвайки към него.

— Не се приближавай! Стой на място! — каза той с безцеремонната грубост, която бях виждал само в много критични моменти. — Ако дойдеш насам, Уотсън, ще наредя да те изгонят.

— Но защо?

— Защото така искам. Това не стига ли?

Да, госпожа Хъдсън беше права. Беше по-властен от всякога. Но изтощението му будеше жалост.

— Исках само да ти помогна — обясних.

— Точно така! Най-добре ще ми помогнеш, ако точно изпълняваш онова, което ти заръчам.

— Разбира се, Холмс.

Той поомекна.

— И не се ли сърдиш? — попита, поемайки си със затруднение въздух.

За Бога, как можех да се сърдя, когато го виждах в такова окаяно състояние?

— За твое добро е, Уотсън — прохриптя той.

— За мое добро ли?

— Знам какво ми е, една болест от Суматра. Холандците я познават по-добре, макар досега да не са постигнали особени успехи в лекуването ѝ. Само едно е сигурно. Неизбежно води до смърт и е ужасно заразна.

Сега той говореше с трескава енергия, а дългите му ръце се тресяха неконтролируемо, докато ме отпъждаше.

— Заразна при допир, Уотсън, при допир. Стой на разстояние и всичко ще бъде наред.

— Господи, Холмс! Нима мислиш, че подобно нещо има за мен и най-малкото значение? Не би ми повляяло, дори да ставаше дума за непознат. Как можеш да предположиш, че ще ми попречи да изпълня дълга си към толкова стар приятел?

Отново пристъпих към него, но той ме отблъсна, като в очите му пламтеше гняв.

— Ако стоиш далеч, ще говоря. Ако не — върви си.

Изпитвам такова страхопочитание към необикновените способности на Холмс, че винаги съм се подчинявал на желанията му, дори когато не съм ги разбирал. Но сега бяха предизвикани всичките ми професионални умения. Можеше да ме превъзхожда във всичко друго, но в болничната стая господарят бях аз.

— Холмс — казах, — ти не си на себе си. Болният заприличва на дете и аз ще се отнасям с теб като с дете. Все едно дали ти харесва или не, ще те прегледам и ще ти предпиша лечение.

Той ме погледна неприязнено.

— Ако независимо от моето желание се налага да ме види лекар, нека поне да бъде някой, на когото имам доверие — каза той.

— Значи ми нямаш доверие?

— Имам пълно доверие в приятелските ти чувства. Но истината е, Уотсън, че в края на краищата ти си само един общопрактикуващ лекар с крайно ограничен опит и посредствени умения. Боли ме, че се налага да ти казвам тези неща, но ти не ми оставяш възможност за избор.

Бях жестоко обиден.

— Не ти прави чест, Холмс. Но поне ясно разбирам в какво състояние са нервите ти. Щом ми нямаш доверие, няма да ти натрапвам услугите си. Позволи ми да доведе сър Джаспър Мийк, Пенроуз Фишър или някой друг от най-добрите специалисти в Лондон. Но ти *трябва* да бъдеш прегледан, това не подлежи на обсъждане. Ако смяташ, че ще стоя и ще те гледам как умираш, без да ти помогна или да доведе някой друг, не ме познаваш.

— Знам, че намеренията ти са добри, Уотсън — каза болният с нещо средно между хлип и стон. — Искаш ли да се убедиш в своето невежество? Какво знаеш, да речем, за треската от Типанули? А за черната зараза от Формоза?

— Не съм чувал за тях.

— В Изтока има много загадъчни болести, много странни зарази, Уотсън — той спираше след всяко изречение, за да събере сили. — Напоследък научих много за тях по време на някои медицинско-криминални проучвания. Нищо не можеш да сториш.

— Може би. Но случайно знам, че доктор Ейнстрий, най-големият авторитет в областта на тропическите болести, в момента е в Лондон. Всякакви възражения са безполезни, Холмс. Веднага отивам да го доведа.

Тръгнах решително към вратата.

Никога не съм преживявал по-голяма изненада! За миг с тигров скок смъртникът ми препречи пътя. Чух остро прещракване на превъртян ключ. В следващия миг той се затътри обратно в леглото си, изтощен и задъхан след невероятния изблик на енергия.

— Не можеш да ми вземеш ключа насила, Уотсън. Сега си мой пленник, приятелю. Тук си и ще останеш тук, докато искам. Но аз ще те забавлявам — думите му идваха на пресекулки сред стонове и задъхване, докато мъчително си поемаше въздух. — В душата си ти ми желаш само доброто. Разбира се, знам го много добре. Ще си тръгнеш, но ми дай време да възстановя силите си. Не веднага, Уотсън, не веднага. Сега е четири часа. Можеш да си тръгнеш в шест.

— Това е лудост, Холмс.

— Само два часа, Уотсън. Обещавам в шест да те пусна. Съгласен ли си да изчакаш?

— Май нямам избор.

— Никакъв, Уотсън. Благодаря ти, не се нуждая от помощ в подреждането на дрехите. Моля те, стой на разстояние. А сега, Уотсън, искам да ти поставя едно условие. Ще потърсиш помощ не от човека, когото ти спомена, а от онзи, когото аз избира.

— Разбира се.

— Първите разумни думи, които произнасяш, откакто си влязъл в тази стая, Уотсън. Там ще намериш книги. Аз съм малко изморен, питам се как ли се чувства една батерия, когато се хранва с

електричество непроводим материал. В шест часа ще продължим разговора си.

Но писано било още преди това да проговори при обстоятелства, които ме потресоха не по-малко от скока му, за да заключи вратата. Постоях няколко минути, загледан в безмълвната фигура на леглото. Лицето му беше почти скрито под завивките и изглеждаше заспал. После, тъй като не бях в състояние да седна и да чета, бавно се разходих из стаята, като разглеждах снимките на прочути престъпници, окачени по стените. Накрая в безцелното си обикаляне стигнах до полицата над камината. Там бяха натрупани лули, кесии с тютюн, спринцовки, джобни ножчета, патрони за револвер и всякакви дреболии. По средата се мъдреше малка черно-бяла кутийка от слонова кост с плъзгащ се капак. Хареса ми и протегнах ръка да я разгледам по-добре, когато...

Викът му беше смразяващ, сигурно са го чули чак на улицата. Побиха ме студени тръпки и косата ми настръхна от този ужасяващ кръсък. Когато се обърнах, видях сгърченото му лице и безумните очи. Стоях като парализиран с кутийката в ръка.

— Остави я! Веднага я остави, Уотсън, на мига! — щом видя, че я върнах на полицата, пак се отпусна на възглавницата и въздъхна с дълбоко облекчение. — Мразя да пипат нещата ми. Уотсън. Знаеш, че мразя. Дразниш ме нетърпимо. Ти, лекарят, си способен да докараш пациента до приют за душевноболни. Сядай и ме остави да си почина!

Този инцидент ми направи много неприятно впечатление. Бурното и безпричинно вълнение, последвано от грубите думи, толкова различни от обичайната му учтивост, ми показа колко разстроен е умът му. Най-жалката гледка — гибелта на един благороден ум. Седях в безмълвно униние, докато изтече определеното време. Изглежда, и той беше гледал часовника, защото веднага щом стана шест часа, заговори със същото трескаво оживление.

— Уотсън, имаш ли в джоба си някакви дребни пари?

— Да.

— А сребърни монети?

— Доста.

— Колко са по половин крона?

— Пет.

— О, малко! Прекалено малко! Какво нещастие, Уотсън! Но колкото и да са, сложи ги в джобчето за часовника. А останалите сложи в джоба на панталона си. Благодаря ти. Така по-добре ще пазиш равновесие.

Беше изпаднал в делириум. Той потрепери и пак изхриптя.

— А сега пусни газовото осветление, Уотсън, но много внимавай, защото в никакъв случай не бива да завърташ крана повече от половината. Умолявам те да внимаваш, Уотсън. Благодаря ти, чудесно е. Недей да пускаш щората. Ще бъдеш ли така любезен да сложиш някои писма и документи на тази масичка, така че да ги стигам. Благодаря. А сега иди при купчината на полицата. Отлично, Уотсън! Там има щипци. Вземи внимателно кутийката от слонова кост с тях. Остави я тук сред книжата. Добре. Сега върви и доведи господин Кълвъртън Смит, който живее на „Лоуър бърк“ № 13.

Честно казано, желанието ми да ида за лекар донякъде беше намаляло, тъй като клетият Холмс бълнуваше така явно, че ми се видя опасно да го оставям сам. Но явно гореше от желание да се консултира с човека, чието име изрече, и нямаше смисъл да му противореча.

— Не съм чувал за него — казах.

— Възможно е, скъпи Уотсън. Вероятно ще се изненадаш да научиш, че единственият човек на света, най-компетентен по отношение на тази болест, е не лекар, а плантатор. Господин Кълвъртън Смит е широко известен жител на Суматра, гостуващ в момента в Лондон. Епидемия на болестта в неговата плантация, далеч от всякаква медицинска помощ, го е принудила да изучи болестта и той е стигнал до някои доста добри резултати. Извънредно методичен човек и не исках да ходиш при него преди шест часа, защото нямаше да го намериш в кабинета му. Ако успееш да го убедиш да дойде и да ни помогне с уникалните си познания за тази болест, на която е посветил толкова труд, не се съмнявам, че ще ми помогне.

Предавам думите на Холмс в някаква последователност, без да се опитвам да покажа прекъсванията от мъчително поемане на въздух и конвулсивното стискане на дланите от болката, която изпитваше. За няколкото часа, които престоях при него, видът му се влоши. Трескавата руменина стана по-наситена, очите блестяха по-силно в черните ями, а по челото му проблясваха капчици студена пот. Но още

не бе изгубил любезната изисканост на речта си. Щеше да владее себе си до последен дъх.

— Ще му разкажеш точно в какво състояние си ме оставил — каза той. — Ще му предадеш картината, която виждаш — човек на смъртно легло, умиращ човек, който бълнува. Наистина не разбирам как целият океан не е плътна маса от стриди, толкова плодовити ми се виждат. Странно е как умът управлява ума. За какво говорех, Уотсън?

— Даваше ми заръките си за господин Кълвъртън Смит.

— О, да, спомням си. Животът ми зависи от това. Застъпи се за мен пред него, Уотсън. Отношенията ни не са дружески. Племенникът му, Уотсън... Подозирах измама и допуснах той да го разбере. Момчето умря по ужасен начин. Той ми се сърди. Ти ще го умилостивиш, Уотсън. Моли му се, умолявай го, но го доведи на всяка цена. Той може да ме спаси... само той!

— Ще го доведе дори ако се наложи да го замъкна във файтона.

— Няма да правиш нищо подобно. Ще го убедиш да дойде. А после ще се върнеш преди него. Измисли някакво извинение, за да не пристигнеш заедно с него. Това е много важно, Уотсън. Няма да ме разочароваш. Никога не си ме разочаровал. Несъмнено има природни врагове, които ограничават размаха на човека. Ние двамата, Уотсън, направихме своето. Но трябва ли светът да бъде завладян от стридите? Не, не, ужасно. Ти ще му предадеш всичко, което видя.

Тръгнах, като пред очите ми стоеше този великолепен ум, който бръщолевеше като глупаво дете. Той ми даде ключа и аз го взех със себе си, за да не може да се заключи отвътре. Госпожа Хъдсън чакаше разтреперана и разхлипана в коридора. Докато излизах, отново чух зад гърба си пронизителните вопли на бълнуващия. На улицата, докато се опитвах да хвана файтон, в мъглата до мен се приближи един човек.

— Как е господин Холмс, господине? — попита той.

Беше старият ни познайник инспектор Мортън от Скотланд ярд, облечен в цивилни дрехи.

— Тежко болен — отвърнах.

Той ме изгледа много особено. Стори ми се, че под светлината на фенера видях ликуване на лицето му.

— Дочух за това — каза той.

Файтонът дойде и аз го оставих.

„Лоуър бърк“ се оказа редица представителни къщи в Нотингхил и Кенсингтън. Тази, пред която спря кочияшът, бе обвеяна от атмосферата на строга и сериозна достопочтеност — старовремска желязна ограда, масивна двукрила врата с блестящи месингови орнаменти. Съвсем в тон бе и важният иконом, който се появи в розовото сияние на електрическа светлина зад него.

— Да, господин Кълвъртън Смит е у дома. Доктор Уотсън! Много добре, сър, ще му занеса визитката ви.

Изглежда, скромното ми име и титла не направиха голямо впечатление на господин Кълвъртън Смит. През открехнатата врата чух висок и сприхав пронизителен глас:

— Кой е този? Какво иска? Божичко, Стейпълс, колко пъти съм казвал, че не искам да ме безпокоят, когато работя?

Разнесе се приглушеният поток обяснения на икономом.

— Не, няма да го приема, Стейпълс. Не мога да си прекъсвам работата ей така. Не съм у дома. Така му кажи. Ако настоява да ме види, да дойде утре сутрин.

Отново приглушено мърморене.

— Добре, добре, кажи му го. Може да дойде сутринта, а може и изобщо да не идва. Никой не бива да пречи на работата ми.

Представих си Холмс, който се мяташе в леглото и може би броеше минутите, докато му доведе помощ. Не беше време за официалности. Животът му зависеше от моята настойчивост. Още преди извиняващият се иконом да ми бе предал съобщението, аз го отместих и влязох в стаята.

Един мъж скочи от креслото до камината с гневен вик. Видях широкото му набръчкано и мазно жълтеникаво лице с двойна брадичка и враждебни заплашителни сиви очи, святкащи изпод гъстите вежди. На плешивата глава кокетно бе кривната кадифена шапчица. Главата беше много едра, докато надолу за мое удивление видях дребно и крехко тяло с прегърбените рамене и изкривения гръбнак на човек, прекарал рахит като дете.

— Какво става? — извика той пискливо. — Какво означава това нахлуване? Не ви ли съобщиха, че ще ви приема утре сутринта?

— Моля за извинение — казах аз, — но въпросът не търпи отлагане. Господин Шерлок Холмс...

Споменаването на името на приятеля ми оказа изумително влияние върху дребния човечец. Гневът му мигом се стопи. Лицето му сега изразяваше напрежение и тревога.

— От името на Холмс ли идвате? — попита той.

— Току-що бях при него.

— И какво? Как е той?

— Смъртно болен. Точно затова идвам.

Мъжът ме покани с жест да седна и се обърна, за да се върне в креслото си. В този миг зърнах отражението му в огледалото над полицата — можех да се закълна, че беше изкривено в противна тържествуваща усмивка. Въпреки това си казах, че сигурно е било нервен спазъм, защото миг по-късно той се обърна към мен с изражение на искрена загриженост.

— Много ми е жал да чуя това — каза той. — Познавам господин Холмс само покрай някои сделки, които имахме, но много уважавам способностите и личността му. Той е любител в разкриването на престъпления, а аз — в лекуването на болести. Той се бори със злодеите, аз — с микробите. Ето ги моите затвори — продължи той, сочейки редица шишенца и всякакви стъкленици на една масичка. — Някои от най-страшните престъпници на света излежават присъдите си в тези желатинови култури.

— Господин Холмс желае да се срещне с вас именно заради специализираните ви знания. Той има високо мнение за вас и смята, че в цял Лондон единствен вие можете да му помогнете.

Дребният мъж се стресна и шапчицата му падна на пода.

— Защо? — попита той. — Защо господин Холмс смята, че мога да му помогна?

— Заради познанията ви в областта на азиатските болести.

— Но защо смята, че болестта, от която се е заразил, е азиатска?

— Защото е провеждал разследване сред китайски моряци на пристанището.

Господин Кълвъртън Смит се засмя закачливо и вдигна шапчицата си.

— О, това ли било? — каза той. — Не вярвам въпросът да е толкова сериозен, колкото предполагате. От колко време е болен?

— От около три дни.

— Бълнува ли?

— От време на време.

— Лоша работа! Това звучи сериозно. Би било нехуманно да не се отзова на повикването му. Много мразя да ми прекъсват работата, доктор Уотсън, но този случай определено е изключителен. Веднага тръгвам с вас.

Спомних си заповедта на Холмс.

— Аз имам друга среща — казах.

— Много добре. Ще ида сам. Имам адреса на господин Холмс. Можете да разчитате, че ще бъда там най-късно след половин час.

Със свито сърце се върнах в спалнята на Холмс. Нямаше да се учудя, ако по време на отсъствието ми се бе случило най-лошото. За мое огромно облекчение през това време състоянието му определено се беше подобрило. Видът му беше все така мъртвешки, но не блънуваше. Вярно, говореше с треперлив глас, но още по-ясно и трезво от обикновено.

— Е, срещна ли се с него, Уотсън?

— Да, ще дойде.

— Възхитително, Уотсън! Възхитително! Ти си най-добрият пратеник.

— Искаше да дойдем заедно.

— Това не биваше да става, Уотсън. Попита ли как съм се заразил?

— Казах му за китайците в Истенд.

— Точно така! Е, Уотсън, ти направи всичко, което е по силите на един добър приятел. Сега можеш да слезеш от сцената.

— Трябва да остана и да чуя неговото мнение, Холмс.

— Разбира се, че трябва. Но имам основания да предполагам, че мнението му ще бъде много по-откровено и ценно, ако смята, че е насаме с мен. Точно зад леглото ми, Уотсън, има едно местенце, където да се скриеш.

— Скъпи ми Холмс!

— Опасявам се, че няма друга възможност, Уотсън. Цялата стая е на показ, което всъщност е добре, защото няма да събуди подозрение. Но това ще свърши работа.

Внезапно той се изправи в леглото с израз на напрежение по изпитото лице.

— Чуват се колелетата, Уотсън. Побързай, ако ме обичаш! И не помръдвай, каквото и да се случи — каквото и да се случи, чуваш ли? Нито дума! Нито гък! Само слушай внимателно.

После в един миг неочакваната сила изчезна и овладените, смислени думи преминаха в приглушен неясен брътвеж.

От скривалището, в което бях натикан така набързо, чух как някой се качва по стълбите, а след това как се отвори и затвори вратата на спалнята. После за мое учудване настъпи гробно мълчание, нарушавано само от тежкото дишане и стоновете на болния. Представих си как гостът стои до леглото и гледа болника. Най-сетне необичайната тишина бе прекъсната.

— Холмс! — извика той с настойчивостта на човек, който буди някого. — Холмс! Чуваш ли ме, Холмс?

Чу се шумолене, като че разтърсваше болния за рамото.

— Вие ли сте, господин Смит? — прошепна Холмс. Почти не се надявах, че ще дойдете.

Гостът се засмя.

— И аз се изненадах — каза той. — И въпреки това, както виждате, съм тук. Това е то да отвърнеш на злото с добро, Холмс.

— Много мило от ваша страна... много благородно. Високо ценя знанията ви.

Гостът се изкикоти.

— Наистина. За щастие вие сте единственият човек в Лондон, който ги цени. Знаете ли какво ви е?

— Същото — каза Холмс.

— О! Познали сте симптомите?

— При това отлично.

— Е, нищо чудно, Холмс. Нищо чудно да са същите. В такъв случай не ви се пише нищо добро. Горкият Виктор, силен и здрав младеж, умря на четвъртия ден. Както казахте, много беше странно, че се е заразил с неизвестна азиатска болест посред Лондон, при това болест, която бях проучвал толкова задълбочено. Странно съвпадение, Холмс. Много умно от ваша страна да забележите, но твърде неблагоприятно да предположите, че между двете има връзка.

— Знаех, че вие сте го сторили.

— О, така ли? Ала не можехте да го докажете. Но какво си въобразявате — да ми отправяте такива обвинения и после да ми

падате на колене да ви помогна, щом се озовете в беда? Що за игра е това, а?

Чух насеченото тежко дишане на болния.

— Дайте ми вода! — изхъхри той.

— Вече почти сте си отишли, приятелю, но не искам да свършите, докато не поговорим. Затова ще ви дам вода. Леко, да не я разлеете! Точно така. Разбирате ли думите ми?

Холмс простена.

— Направете за мен, каквото можете. Миналото — минало — прошепна той. — Ще забравя всичко, кълна се. Само ме излекувайте и ще забравя.

— Какво ще забравите?

— Смъртта на Виктор Савидж. Току-що признахте, това, което знам — че вие сте виновен. Ще го забравя.

— Не можете да забравяте и да си спомняте по желание. Не ви виждам на свидетелското място. По-скоро на едно друго, много по-спокойно и по-тихо място, драги Холмс. За мен нищо не означава това, че знаете как е умрял моят племенник. Не говорим за него. Говорим за вас.

— Да, така е.

— Гордеете се с ума си, нали, Холмс? Мислите се за умен, нали? Този път попаднахте на по-умен от вас. Помислете, Холмс. Не може ли да сте се заразили по друг начин?

— Не се сецам. Главата ми е празна. За Бога, помогнете ми!

— Добре, ще ви помогна. Ще ви помогна да разберете къде сте и как се озовахте тук. Искам да го научите, преди да умрете.

— Дайте ми нещо, за да не ме боли толкова.

— Значи боли, а? Към края работниците пицяха ужасно. Сигурно усещате, че се парализирате.

— Да.

— Е, все пак ме чувате. Слушайте! Спомняте ли си някакво необичайно произшествие точно по времето, когато се появиха симптомите?

— Не, никакво.

— Помислете пак.

— Зле ми е, не мога да мисля.

— Добре тогава, ще ви помогна. Получавали ли сте нещо по пощата?

— По пощата ли?

— Някаква кутийка например?

— Причернява ми... умирам!

— Слушайте, Холмс!

Чу се как разтърсва болния, а можех само да стоя мирно и тихо в скривалището си.

— Трябва да ме чуете! Трябва да ме чуете! *Ще ме чуете.* Помните ли една кутийка — кутийка от слонова кост? Получихте я в сряда. Отворихте я, не помните ли?

— Да, да, отворих я. В нея имаше някаква остра пружина. Някаква шега...

— Не беше шега, беше нещо, което ще ви струва живота. Глупак такъв, търсехте си го и си го получихте. Кой ви караше да заставате на пътя ми? Ако ме бяхте оставили на мира, нищо нямаше да ви сторя.

— Спомням си — изхъхри Холмс. — Пружината! Убоде ме. Тази кутия... тук на масата.

— Същата! И ще напусне стаята в джоба ми. Така изчезва последното доказателство. Но сега вече знаете истината, Холмс, и можете да умрете със съзнанието, че аз съм ви убил. Знаехте прекалено много за смъртта на Виктор Савидж, затова ви пращам да му правите компания. Много сте близо до края, Холмс. Ще седна тук и ще почакам, докато умрете.

Гласът на Холмс беше спаднал до почти неуловим шепот.

— Какво? — каза Смит. — Да засиля осветлението ли? О, здрачът започва да се спуска, така ли? Да, ще го сторя, за да ви виждам по-добре.

Той прекоси стаята и внезапно грейна светлина.

— Има ли още някаква дребна услуга, която мога да ви окажа, приятелю?

— Да ми дадете кибрит и цигара.

Едва не възкликнах от радост и изумление. Той говореше с нормалния си глас — малко отпаднал, наистина, но с гласа, който познавах. Настъпи продължително мълчание и си представих как Кълвъртън Смит стои до леглото и гледа приятеля ми изумен.

— Какво означава това? — го чух да казва накрая с пресъхнало гърло.

— Най-добрият начин да изиграеш една роля е да влезеш изцяло в нея — каза Холмс. — Повярвайте ми, от три дни нищо не съм слагал в устата си, освен водата, която бяхте тъй любезен да ми дадете. Но най-влудяваща беше липсата на цигари. А, тук има няколко! — чух драскане на кибритена клечка. — Така е много по-добре. Я виж ти! Не чувам ли стъпките на един приятел?

Отвън прозвучаха стъпки, вратата се отвори и влезе инспектор Мортън.

— Всичко е наред, той е в ръцете ви — каза Холмс.

Полицаят отпрати към задържания обичайните думи.

— Арестувам ви за убийството на Виктор Савидж — завърши той.

— А можете да добавите и опит за убийство на Шерлок Холмс — добави моят приятел с тънка усмивка. — Знаете ли, инспекторе, за да спести излишните движения на един болен човек, господин Кълвъртън Смит бе така любезен да ви даде сигнала с осветлението. Впрочем в десния джоб на палтото му има една кутийка, която е най-добре да му отнемете. Благодаря ви. Отнасяйте се с нея много внимателно. Сложете я тук. Може да изиграе важна роля по време на процеса.

Внезапно се чу шум от боричкане, последвано от метален звук и вик на болка.

— Само ще се нараните — каза инспекторът. — Стойте мирно!

Чу се щракането на белезници.

— Хубав капан! — изръмжа Смит. — Той ще закара на подсъдимата скамейка вас, Холмс, не мен. Помоли да дойда да го излекувам. Съжалих го и дойдох. Сега ще ви наприказва куп измислици, че съм признал нещо, което потвърждава налудничавите му подозрения. Лъжете, колкото си искате, Холмс. Думата ви не тежи повече от моята.

— Господи! — провикна се Холмс. — Съвсем забравих за него. Скъпи Уотсън, дължа ти хиляди извинения. Как можах да те забравя! Няма нужда да те представям на господин Кълвъртън Смит, тъй като, доколкото разбрах, вече сте се запознали тази вечер — после се обърна към инспектора. — Повикахте ли файтон? Щом се облека, ще дойда в

участъка, тъй като вероятно ще ви бъде полезен. — Никога не съм имал по-голяма нужда от това — каза Холмс, като се подкрепяше с чаша бордо и няколко бисквити, докато се обличаше. — Но както знаеш, навиците ми са нередовни и постът за мен не бе толкова мъчителен, колкото за повечето хора. Беше жизненоважно госпожа Хъдсън да е убедена в сериозността на положението ми, защото тя трябваше да убеди теб, а ти на свой ред — него. Нали няма да ми се сърдиш, Уотсън? Сам разбираш, че умението да се преструваш не фигурира сред множеството ти таланти. Ако бях споделил с теб тайната си, никога нямаше да успееш да убедиш Смит, че трябва на всяка цена да дойде, което бе жизненоважно за целия план. Познавайки отмъстителния му характер, бях напълно сигурен, че ще дойде да види делото си.

— Но видът ти, Холмс — това мъртвешко лице?

— Тридневен пълен пост не разкрасява, Уотсън. А останалото може да се излекува само с една гъба. С вазелин на челото, беладона в очите, руж по бузите и пчелен восък около устата може да се постигнат задоволителни резултати. Понякога съм си мислил да напиша монография за симулирането. Малко несвързани дрънканици от време на време за монети от половин крона и стриди създават задоволително впечатление за бълнуване.

— Но защо не ми позволи да се приближа до теб, като всъщност нямаше опасност от заразяване?

— Що за въпрос, скъпи ми Уотсън? Как можеш да допуснеш, че не уважавам медицинските ти умения? Можех ли да си въобразя, че проницателното ти око ще вземе за умиращ някого, който, макар и отпаднал, няма учестен пулс или температура? От три-четири метра можех да те заблудя. Ако не успееш, кой щеше да вкара Смит в капана? Не, Уотсън, на твоето място не бих докосвал кутийката. Ако погледнеш отстрани, ще видиш края на острата пружина, която изскача, щом я отвориш. Нещо подобно е причинило смъртта на клетия Савидж, който препречваше пътя на това чудовище към голямо наследство. Но както знаеш, кореспонденцията ми е разнообразна и винаги съм нащрек, щом получа колет. Ако той се убедеше, че планът му е успял, можех да го изненадам и да предизвикам признание. Преструвах се, играх с усърдието на истински актьор. Благодаря ти, Уотсън, трябва да ми помогнеш да си сложа палтото. Смятам, че след като свършим в

участъка, много добре ще ни се отрази нещо по-вкусничко в „Симпсън“.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.